

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Löwesson
 Härad: Frösta Adress: Aspringe.
 Socken: Ö. Aspringe Berättat av: Densamma (m. fl.)
 Uppteckningsår: 1942. Född år 1881 i Aspringe

Minnan fr. barndomen.	s. 1-5.
Ljudkameran o. bot.	s. 6-8.
Skoltiden.	s. 9-17.
Klädsel m. skoltiden.	s. 18-20.
Konfirmationen	s. 21-24.
Upptecknarens uppväxtår, uppfostran o. arbete.	s. 25-27.
Gudföreläsningar o. gudstjänst, gåvor	s. 28-30.
Ungdomstiden; arbetsplatser m. m.	s. 31-39.
Skämt o. upptåg.	s. 40-43.
Nöjen o. förtroenden.	s. 44-48.

ACC. N:R. M. 8575:21-24.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annakke Lomsson
Härad: Frosta Adress: Sjövinge
Socken: Ö. Sjövinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1942 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Konfirmations skolan

A. 21-24.

Tiden då jag läste för prästen.

Särskilda minnen

Konfirmations klädsel.

Minnen av gamla.

Skriv endast på denna sida!

Konfirmeringsskolan.

Fläs är ju lång väg till prästen, men nu cyklar ju alla. I min läsetid och långt innan och efter fick vi gå. För i tiden skulle vi ju gå om vintern.

Den vintern jag gick o läste var de en sådan snö vinter, så vi fick plöja i snö utan mått. Di höll ju inte vägarna i sådant skick då som nu.

Jag vill minnas vi var hos prästen över 50 gånger, vi börja i nov och gick till i maj, den 5 maj konfirmerades vi. De var Bruce som var kyrkoh. Aldrig en gång han skulle fråga hur vi tack oss fram, utom en gång, de var så rimligt med snö, så golvet var vätt som snön täckt av kläderna. Då hade han näst varit körsdä i Skerstofta hos svärfadern och vätt karan på frun.

Bruce hade ju så mycket som vi skulle lära och gå i genom, men vi hade ju goda firkunskaper i kristendom från skolan. Hela bibliakan och katekesen, samt många psalmer, inledningem till bibeln, samt ett av Pauli brev, de var romarens. Allt skulle de läras utantill. Samt till sist Pauli missionsreser skulle läras.

De var ju den roligaste tiden, den då vi gick o läste. De året var vi så väldigt många härifrån. Stöpings socken med byar omkring är ju vidlyftig.

Benarps o Råset, Månsköjn o Rytestorps är ju i utkanten, Di hade ju en lång vägräcka att gå. När gång kunde man köra, men de var inte till.

Berta i Flästäng bodde en gammal karamellgjering som de kalla hjässon, hon kokade karameller o sålde. Där har många läsegötta köpt karameller. Hon bodde flera år efter jag gick där, fast hon var gammal då.

Berta vid Fulltofta är en stor granskog kallad mörkret, samt plantskola. Vid sidan om den är bokskog, där var gott om stora bokar, där hade pojkarne under flera år tillbaka brukat tälja in sina namn i bokarne, samt ärtal. Där var så många namn i träen. Jag har kommit där som åt vägen, och senast nu för en tid sen, och då har jag tänkt tro där finns något av de träen. Där var ett par mycket stora bokar, annars är där ju avhugget, så de är tillväsande.

Jag minns hur vi flickor grät den sista gången vi var hos prästen, men pojkarne tyckte de var ingenting att gråta för, de var bra att bli fria.

Till konfirmationen skulle vi ju ha nytt, såvida de fanns möjlighet. Jag hade då också hemmarävt. De börja ju med köpstryg, så när hade. Många fick tjäna för sin kläming. De var ju avart, den var lång, så den räckte till golvet. Vi hade vita underhjäolar som var näst lika lång som yttershölen. Vi hade långa avarta sidenband i håret.

Vita spetsnäsdukar i händerna, vanpra psalmboken. Vi hade halvschalar, de var en mod som börja då. De var små schalar som höjdes, de kunde även ann som ytterskålar. Förhöret tog en grundlig tid innan han fick gått i genom allt, så hela akten tog 4, 5 timmar.

Gamla kan ju tala om deras tid då di gick å läste för prästen så dant.
Di gick ju tidigt i skolan, så hunkakajerna var små. Sjöstedt tala ofta om, han gick
för en pastor som hette Velinder, han var ju beryktat för stränghet, rättare härdhet.
Han sa, di fick börja om morgnen kl. 9 och hålla på till kvällen. En gång hade di suttit
sa han, så solen börja gå ner. Sjöstedt satt å titta på solnedgången han, sa, de va så
gram solnärgång. Prätt ha de va, sa han, kalla prästen ja skälte svare, de ja en ja
reda ad, men ja glemde å titta på solnärgången. (hans egna ord) En annan gång, (Sjöstedts ord)
va där luans annors han kenne ente läsa, prästen ble galen frau nom, å rot ut om de,
män annors ble ve dären. Prästen gick bort å öppna dären å sprände nom i ämmen å ud,
annors gick när på toren de drängarna å sto å taska, får de kenne han bra mä.
Naur de hade drad tid gick prästen ud å kalla på annors män han kom ente.
Naur si skälte gau fram annors ja agsana, ja, sa han ja hörde näck han kalla, män
de brödde ja me ente om, hade han kört ud one kenne ja va ud, de va roliare å taska,
Smalbjörten var ju ryssligt dum, läsa i bok gick ju uselt, män de dros han med, men utombi
kunde han ju ingenting. En gång då di läste psalmvers utantill en, efter en, greka pastorn
(även Velinder) på Bengt å sa näste man. Då reste Bengt sig å svare. Och jag dros det
skall med amen ända. Pastorn ble både arg och tafatt, men de tog Bengt sig lätt.
Kasiek i rummen var han meg, men några hunkakajer, i ämmat hade han inte.

ACC. N.R. M. 8575:24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sjöstedt tala om, att under tiden di gick till prästen, så var söndag skulle di i kyrkan, då var här ingen orgel utan di skulle fram vid klockarestolen och stå o sjunga.

Liljeblad klock var en kraftig klockare, han stod i klockarestolen och sjöng.

Sjöstedt sa, vi som hade dräsko larmade i väg upp åt gården o stå mä dräskona frau.

(egna ord av Sj.) Ja hade tjent i Slagtofta o där hade ja köpt en rock som där va en gammal spräddare som vände te me, så skaffe mor ett par böjser te konfirmationen.

Mor sålde omor så hun kludra se te ett par stövlar, ack va ja va jäta gta för di stövlana. Maur vi skulle läsa i kyrkan gick mor o ja te Fulltofta, di rike kom

körans i fin doming, men vi fe gau. Ja va så gta för stövlana, så ja tittte de va de roliasta, men mor va ju gammal. Hlen hade mad mä se i ett knyde, de va

sött brä o omor o ost. De va ju riktigt högtidligt, ja hade tjent o frud lided mad.

Flär var många fattiga som fick låna kläder till både konfirmation och escamen.

Töser fick ju silkekläde till konfirmationen, de var ju så roligt om di kunde få de.

Fina hemmans töser fick ett vitt och ett svart silkekläde. De svarta hade di konfirmationsdagen, de vita på nattverdsdagen. Men de var ju ett fåtal de får ju sägas. Sen skulle man ju taga så väl vara på tyget, den stämningen, hela utstyrelsen skulle ju vara hänge. Töser fick även schal, felterhal om de var möjligt.

Lehelernes var ju inte så dyra då, di som kom akande till kyrkan satt svepta i schal-
lärne,

ACC. N.R. M. 8575: 25-27.

Landskap: *Lhåne* Upptecknat av: *Annette Jonsson*
Härad: *Frosta* Adress: *Åsänge*
Socken: *Ö. Åsänge* Berättat av:
Uppteckningsår: *1942* Född år *i*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Mina uppväsendeår,
Uppfostran och arbete.*

25-27

Skriv endast på denna sida!

Mina uppväxtår.

För mig som andra, fins ju minnen av skilda slag. Jag är ju fattigt uppfödd. I från jag var liten fick jag höra mig att göra nytta. Mor var mycket på arbetet så vi fick ju göra vad vi kunde hemma. Mor så alltid vi fick inte lämna åt vägarma.

När jag var omkr 10, 11 år vakta jag kor här ute på boatällafäboden. Men de är ju ett arbete som dess bättre barn nu slipper. De var drygt, vad man längta efter kvällen. Matnyssen var värdhövrens fröst, så om där kom när kemrat. När mor var hemma, och vi var ute och lekte, de börja bli kväll kalla mor vi skulle gå in och läsa aftonbönen. Så skifta vi ju var där ingen som hörd på, så rebta vi ju på så vi kom ut igen. De var di aftonbönerna som står i psalmboken. De var om sommaren, om vintern hade vi nog med läsorna.

I från mina barndomsår har jag gått mycket i kyrkan, och de har följt hela livet. Där har jag ju hört många präster, och många bra predikningar samt många andra kyrkliga ceremonier. De siste 20 åren har jag ju mitt arbete mycket förlagt dit, med ett värda gravar. Många anförvonters och bekantas gravar har jag fått pyssla om. I från min barndom blev jag också inplantad spar-samhet som också har följt. Att väl taga vara på allt de fick vi både lära och erfara, och fastas i. De har också varit till nytta allt framgent.

Allt i från min barndom, jag var bara liten då jag fick lära mig stiga upp tidigt. Mor var upp oss, hos sa, vi fick upp så hon kunde bädda, å anså om i fall där kom nån. Stugan var ju till sovrum, och far hade ju sin arbetsplats också i stugan. De ansågs ju oprassligt, nästan skam, om man kom på ett ställe när sängarna stod obäddade, och golvet inde soprat, allt ostädat. Om kvällarne fick vi gå tidigt i säng. De ansågs inte så oprassande om nån kom om kvällen sen vi lagt oss. Sen jag var 11, 12 år fick jag gå med mor o plöcka potatis, och luka, de fick ju alla glötta. De plöcka di med krav, di skulle själv tömma i vagn. De var svårt för dem som hade glötta till make. Di som var större fick tömma för dem också. De var dryga dagsvärke på den tiden, vi skulle vara på potatis ådyket så snart vi fick sett, å om kvällen gå så länge de var ljukt. Jag kan inte minnas jag gått för mindre daglön än 50 ören, men de har jag gått mycket för. Kaffe och brukost fick ätas vid hänt. De var smör, eller flott och bröd, stekt potatis eller potatisgröt samt mjölk för de mästa sur mjölk. Om middan var de mest potatis, gröt om kvällen. Men de ändrades ju sen, så de blev bättre. Di sa alltid om glötta di hade inde så långt o böja se, glötta hade ingen rygg. Men jag vet det att jag hade lika ont i ryggen som liten som sen jag blev väsen, och lika trött. De var ju ändå drygt för glötta. Di äldre sa, glötta ha trau närva lia väl som stora.

I min barndom plocka di inte potatis för än i början av etth då var de ju märket om
 kvättern. Jag minns hur di tala om på potatisstycken om epöken di sett om kvättern
 när di gick hem. Här vid kyrkogården, di som skulle förbi var ju märkeslöda
 många prästod di sett evarta skepnader på kyrkogården. Jag minns di tala så mycket
 om i skolesträdet, di kom i före vid en evart höra. Gasta bloss de kom ju många
 i före vid. Här var ju inte så bebyggd, åt vägen, åt kajbäcken ville många prästa di
 sett och kommit i följe med en gulke utan hurud. Jag har då aldrig sett något.
 Många gick ju visse när di gick hem, men de kunde väl vara på märket.
 Så tala di om, de blev snart löst för skövågälben kom ännå fram de därana i jätter
 Ett annat. De blev väl över för skövsman grina så hållt i gaur kvätt, hun hördes
 så grant. Sjöstedt tala om när han tjena i Ekeröd, där var ett par folk, Per-
 Järdres, di hade en stor pojke, var kvätt på histen kom skövsman i kalla på
 honom. Så måtte han följa med ut i skogen där han hos henne. Han var liten
 konstig genom skövsman. Di tala ju så mycket om epöke, o. d. så di skrämde
 ju ghotta så di torde ju knappt gå ut. När de knappa på dörren, eller lösa i
 väggarna tredde di ju de var något styg, eller varsel. Jag minns di tala om kom-
 ma, och siltaglim, de syntes ju alltid i augusti eller september. De skulle vara
 siltan som i mängd kastades mot bond. Men komma vet jag ej, de var ett sken om
 ryktes.

ACC. N:R. M. 8575 : 28-30.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
Härad: Frosta Adress: Åsänge
Socken: Ö. Åsänge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1942 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gudföreläsningar och gudsbarn. n. 28-30.
Gävar
Seder och bruk.

Skriv endast på denna sida!

Gudmor och gudbarn.

De har alltid rätt ett visst tvång mellan gudföräldrar till gudbarn. I från de att gudföräldrarna höll glöden skulle där göras till. Där skulle ges gudmorstj. Blev de inte när modern gick i kyrka, så skulle de till när glöden fylldes år. De skulle vara hela klädseln. Om gudmoran var inom nära håll, så var de ju säkert att glöden till och till skulle hälsa på gudmor. Gudfar gav ju alltid pengar vid dopet. De gamla prästerna särskilt Bruce fodra två faddra, av gamla kallades fadderdräng. Gudfar, och fadderdräng gav ju glöden en präng då de sen när gång träffades. Många gudföräldrar kunde ju ge mycket, särskilt var gång glöden fylldes år. Men fattiga, och de som var långt borta blev de mindre. Jag kan då aldrig minnas jag fått något av min gudmor. Gudmorstjädet, de fick jag ju, men sen blev de ej mer. När ett gudbarn konfirmerades skulle där ju till. Den seden är ännu, särskilt om de är släkt. Men efter gammal sed, så brukas fadderdrängen ge pengar till en psalmbok. Gudmor skulle ju ge den efter gammal tradition alltid gängse gudmorstjädet. Var de riktigt bra skulle där vara nit undersjöh också. De gudmorstjädet skulle visas för alla, de kunde bli till både kritik och beröm. Många gånger ble de inte bra hur de än var. För långt tillbaka blev de en lärsärk, av hemvärt tingarn, så fick de jäls av dem.

Sen börja di med att köpa tyg, och låt sy, de skulle bli så di slapp att skäms, när
 de synades. Pöjkar skulle ju ha skjorta, de fick hälet vara sockerdags skjorta.
 Men ser ändra di, så di, om ger pängar, de kan di ju inte blandra.
 Så skulle ju gudföräldrarna bjudas på gille, hälet vara med på konfirmationen.
 Då skulle där firning till. Om man av gudbarnen lö, som små, skulle gudmoran ge
 lika vevning. Då den en den blev konfirmerad skulle hon hälet ge krona, av mygsten.
 De kunde ju också betiva så, att gudmodern dö, eller blev långt skild från glöden,
 då var hon ju fri. Där finns ju, och har funnits di gudföräldrar som inte gjäts haft
 barn, di skänkt allt till något gudbarn. Gamle riksdagsmannen här, i sitt
 testamente hade han skänkt, jag mins inte om de var ett, eller två hundra kr till
 varst och ett av sina fadderbarn. De var många, jag tror de var 13, eller 14.
 Men Åkessons Anna var en, den skulle ha 5 hundra. Han hade näst hjälpt henne,
 också i läran. Om gudmoran levde så länge så gudbarnen gifte sig, skulle där till
 då. När de skulle vara firt, och de passa, fick hon krona och stöja.
 Släkt och nära anhörig gudmor kunde ge till en säng, ätminstone någon pelagg, som
 lakan eller täcke. När Emil Åkesson gifte sig, han var lärare i Malmö, så hans
 gudmor var en stor bennamora, men då gammal, hon gav två lakan. De var hemma-
 värt, av tim. Men di ville inte Emil ha, han gav mer. Åkesson de, han sa hon kunde
 ta dem till hösthandeln.

• Ett gammalt ord som har uttydning på flera vis är gudmoraknyded.
De har sitt ursprung i, att när de bar av tyget var de ju i paket. För hade de ju inte
i paket som nu, de hade alltid knydelåsa, så knöt de ju allt i knyde.
När då gudförelärdar kom med något hade de ju knydelåsen om. Fattiga barn kun-
de få en julkaka, och lita smätt i smaskväg till jul som gudmor skicka.
De var ju i ett knyde. Även kunde gudbarnen gämma de tyg och saker som den
fick av gudmor. Då merendels hade de de i en låsa, som var i höjknutit.
Utt var då. Där e ett gudmoraknyde. De va ett bided nätt gudmoraknyde.
Men så gudmoraknyde i skämtsamtt uttr. könsdel på en pojke.
De har ju alltid varit ett allm. uttr. Han ser ud så i ha ett bra gudmoraknyde.
De ta på såla gudmoraknyded. Ha ha han faudd på gudmoraknyded.
e. dygt uttalanden. En gammal folktrö, eller vad de är, att glötken skulle likna sin
gudmor. Har jag hört från barnlömen. Även att hon skulle kunna bringa olycka
över gudlearmet. Anders Pärskan, som jag har beskröfta, sa alltid att så många
glötker som hon höll till döget dö, de ble inte gamla. Flur de var, och var de hade
grunden vet jag ej, men de hon var gudmor till, dö.
I gengäld för gudmor gåver till glötker, skulle ju glötkerna när gång uppvakta
gudmor igen. Vi vissa födelsedagar, eller då de bar sig.

ACC. N:R. M. 8575:31-39.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
Härad: Frosta Adress: Åjinge
Socken: Ö. Åjinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1942 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Min ungdom.

Arbetsplatser.

Arbetet

Ledar och berukt.

Olika folktyper.

Min ungdom.

Jag var ej mer än 15 år, då jag första gången var med på alätten på betorna. Mor hade ju ej varit där förut i flera år. Det var ju ett hårt arbete, men jag har varit på betorna i 30 år, medräknat på slätten och hemma. Jag har ju förut beskr. betlivet i detalj.

På slätten kom jag i lag med folk från skilda delar. Där var från Småland, Gäinge, Färs, o Gärds härad, förutom slättborna. Samt prästher, som där var på den tiden en massa. Jag har ju beskr. arbetet och allt utförligt. Men skulle där vara något mera som efterfrågas så meddela, skall jag utförligare förklara, om det är något särskilt.

Här hemma har jag från min ungdom varit i både stora hem och små.

Vår granne, ett litet ställe, di hade två kor, där har jag gått från barndomen.

Vi gick dit efter mjölk, och mor gick där som hjälps. innan jag blev väsen. Då var båda di gamla döda, när jag var väsen, så två systrar, deras barn, hade hemmet.

De var gammaldags och fridfullt de hemmet. Man kan med skäl litana de vid systrarnas hemmet i Botania. Di var små till värdin båda, Jöns o Anna, Anna dog för omkr. 18 år sen Jöns senare. Jag har umgäts i de hemmet ända till Annas död.

Efter dem och deras vanor, har jag upp-tecknat mycket. Jag minns ju deras föräldrars också. Jag var 17 år när hon dog, och omkr. 30 när gulben dog.

Efter dem hade Jöns o Anna hemmet och levde efter föräldrarnes gamla traditioner.

Så jag vändes dit som glött i di gamles tid, var där lergold, med nyrepad enrisa grå till söndan. Men sen fick di brädegold. Där var ej planterat något vid huset, en have med vintergröna, lavendel och nejlikor. De bebehöll även Jöns och Anna där i dyllin kring huset. Jöns var en liten liten kar, han kunde ingenting uträtta med krafterna, men mera med förståndet. Di hade deras lilla lantbruk och hem i sådant ark och så i ordning i alla delar. När di skulle i forna dagar ha korna upp i häjan, ledde di dem, var ain ko. Vi glötte brukta sporinga och öjyna grindler. Di hade allti store grisa som di atakta, så röke di gjäls fläsket och såtde. Di kunde inte lyfta fläskstycken upp i skorstenen i röken, Jöns hade tillverkat en sorts hissanordning så di hissa upp fläsket. Jöns hade själs tillverkat en höstsvaga, den var så liten och nätt så de själva med en till hjälp körde in allt. Den var i allt likt en vanlig vagn med karrett, häcka, och skaklar. Men så var de hela så klent och nätt, där fans ingen järn utom hjulringarne. Häckana var av tunna bräder, karretten av tunna bälke. Så gick Jöns mellan skaklarna o drag, Anna och en till, jag har varit med otaliga gånger, bak med ver ain stake som där var en halönga på och förde på lasset. När vi körde in ville jag aldrig stå i lass, jag var rädd jag skulle fördärva den klina vagnen. Jag läste, fick Jöns stå i lass. Höra en häst kunde inte Jöns de hade han inte lärt. Han hade tillverkat en rötleör som han hade till mindre bruk.

Även en dränka hade Jöns självs tillvärkat. Där gick Anna o jag, eller någon annan och drog, så gick Jöns bak och styrde, även förde. Jag minns en gång vi hade lånat hämtan här hemma o skulle dränka havrastycket. Anna o jag drog, Jöns styrde, så kom kyrkoh. Vermer, han var prästör här då, han skulle väl prä näm tjänstgöring. Se prästör han va så grina han. Jag har upptecknat många seder och uttal efter dem och de hem. I de huset var köket desamma som första, logen var intill adugon, där var lotain.

Di kunde gå ut till korna utan att gå om gården. Vid sidan om köket var häggethus. Jöns hade gjort träsko när han var yngre. Han hade gott om bra verktyg, väl bevarade. När deras far låg till sängs, han var mycket gammal innan han dog, var prästör Vermer där ofta. Han var så intresserad av Jöns verktyg, och alla redskap, han såg över allt. Kom män dit en söndag rådde där sabbatsfrid. Den granna sidan var upprat prä sängfärdet, där prä sängen låg postillan, och övriga andaktsböcker. Där kväll läste om av dom högt aftonlönen. Där rådde gammaldags frid.

Mågra nyare seder, eller ändringar brydde di sig inte om, di följde de gamla. Trots gamla seder, var di begåvade, di var kunniga i både skrivning och räkning och även i allt offentligt. Jöns var en duglig kar att gagna lie. Han kunde ju inte ta gräset av med stycka, men så var han kunnig att hålla lien väl ställd och vass, så han skar de av som en sasa gått över.

ACC. NR. M. 8575:34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gamla Olof Jönsson, Ammas och Jöns far, hade varit byskräddare. Skräddarna för i tiden brukade även bereda skinn. Amma tala ofta om, i hennes unga år, gick hon ju ofta bort på potatisplantering. Di fick ju göra skäl för körsset av jorden. Jöns gick på hästen. När hon kom hem om kvällarna fick hon och Jöns stå och göra de sking.

På loget i stolpen vid dörren var järnklemmen kvar, så länge jag vändes där. Amma visa mig dem, jag visste inte vad de var. De var en böjd järnjör, i form som en spannagrepp, den var fäst med båda ändar i stolpen, säkert fäst. Den var något rundad, så inte kanterna skar. Där skulle di stå och hålla i var sin ända i skinnets och öppna på den jören. Skinnets skulle blötas för dagen, så på de sättet skulle de arbetas färdigt. Sen fick de torka. Som ett särskilt fall kan tilläggas, att Amma aldrig ätit tåg, och aldrig varit längre än i Flörby, åt de hållet, och i Gammaraborg, åt öster, Amma mindre ätit bit. Jag minns heller inte att hon ätit hästskjuts. Jöns hade varit så långt som i Sisdala, han sökte skenhemmaria för en armakada. Amma hade aldrig varit hos doktor. När hon var sjuk och dog kunde ingen förmana henne att ha doktor. Hon svara oss, att ingen kar hade rört vid henne och ingen fick heller. Hon ville då de fick hon ju också. De hade hon kanske gjort än doktor varit där.

Jag var helt ung då jag var med på tvätter, jag var med på stora byken.
Sen jag då blev något äldre tyckte jag de var så roligt att komma bort på tvätt.
Ju större byken var, ju roligare, då styrde jag självt om byken.
Särskilt till jul, eller på vintern då stora värbyken skulle ske, då kunde jag
ha flera byken i rad, när den ena var i ordning, så på ett annat ställe o börja,
de kunde gå ett par veckor. Vårst var de ju med händerna di fick vad di behöv-
de i den skarpa aska, eller sodaluten. Om vintern när de var kallt var de också
besvärligt. Antingen skulle man klappa vid ån, eller brunnen. Svatten är ju
inte så skarp som brunnsvatten. Men jag har ju aldrig varit så känslig om
händerna, och för övrigt aldrig gett mig så lätt, så jag valna inte för de första
Gonan, att jag var borta på ställen fick jag ju se olika seder och bruk i både stora
och små hem. Jag var även ofta med vid storsengöring, därav fick jag ju se i gamla
altmogehem, och i nyare, samt i små fattiga, och enkla hem.
I gamla altmogehem, var både tvätt och rengöring efter den gamle metoden, de var
inte så invecklade som efter nyare. I de gamle hemmen var ju byken nästan bara lime,
eller grovare sår, där förekom inte finare eller så mycket lya, som dukar, tøjare, o.d.
Städningen var rehänt, där var inte så mycket pynt. De skulle inte höras över
så ofta. Att de gamle fick man även höra hur de brukades före dem.

Tidigt på vintern, i april, gick vi och planterade granplantor på kronans. Där var vi ju alltid många, lika många manfolk som fruntimmer. Manfolken backa häst, vi fruntimmer satte. När vi då gick i flock, var där ju mycket som härdes över. På så sätt, i stora arbetstag har jag ju hört och upplevat mycket. Det är egna upplevelser som jag uppte. I middagsrasten när vi var i en hög var där ju både skämt och andra uppdrag. De äldre kararna brukade ta krafttag med de yngre. Där var en med detalders, bara liten gulle men sig som en 20-åring, de kalla honom klämman, han skulle alltid ta krafttag med pojkarne. De skulle försöka med alla kraftprov men där var ingen som på något sätt tog honom. Var de fråga om skämt eller allvar redde han sig för alla andra. I bland studera han geografi med dem men där blev de också stuka, fast han var dubbelt så gammal. I räkning i huvudet var han omöjlig, han brukade sätta dem på prov, samt ställa alla möjliga kuggfrågor. Jag minns, han en gång fråga, påunga ved ni här många här o fassa, där e ju attan drava katta. I blom när vi skulle överta nåt stänge, sa han, påunga kan vi hoppa ye. Några kunde inte, män klämman kunde.

Dakt. Sjöstedt var hos honom och fick uppteckningar om ortnamn och allt annat av intresse. Klämman var ju begåvad med ett gott minne och rik på erfarenheter.

Ett medelstort ställe, gammaldags, som jag har arbetat mycket på här i byen. Jag har gått där i 20 år både som mar och vinter. då så påfoodades. Om vintrarne var de ju leka, tvätt en gång till jul, samt slakt. Allt arbete, från vår till höst var jag med om.

De var ett gammalmodigt ställe, alla gamla vanor och bruk. Gubben hade gamla uttryck, gammal folktra och inrikeelser. Därav fick jag läsa och vara med om sådant. Alla gamla seder skulle följas. Mer där skulle vara mer arbetsfolk, som slakter så höst, och potatisgröckning var Andersgräskan där. De ska ju mer på, i fråga om inrikeelser och allt styg, de var hon ju huvudpersonen i. Kom hon i lag med nån som var lättrogen, höll den på att bli rent försvad.

Fast är jag gick på de stället på arbete, så var de ju inte så alldagligt, utan jag hann med att gå på annat håll också. Sommar och höst var jag ju på beterna.

Om vintrarna var jag ofta i hemmen som tillfällig hjälp, därav kunde jag ju se hur många hade de. Då kunde man stöta på gamla antika saker, och sedvänjer.

En gammal sedvänja som höll sig så länge jag gick borta, och jag tror finns ännu på något gammalt insligt hem. De var söta alla ur ett fat. De har hållit vid i gamla allmogehem i de längsta. Även ta gröt alla ur ett fat, så dojyra i ett gemensamt fat. Potatisgröten i stak med smörhälan. Alla tog gröt, och dojyra gemensamt i smörhälan, som i mjölkafatet. De fins nog ännu, fast mer så blynt.

Bländ alla hem och platser som jag varit, må även besöka hotellet.
I ett par års tid var jag som tillfällig hjälpe på Järnvägs-hotellet i Flörby. De är omkr 200
Om lördagarna och marknaden, jag var i köket, samt hjälpte till med städning, och tvätt.
Jag trötta för de mästa ensam, när gång var där en som hjälpte till.
Jag fick ättanstone se hur där såg ut i ett hotell, både i deras privat och i hela
hotellet, och personalens privata rum. Men av alla platser så var då de den sämsta.
Så prälande som ett hotell är, så finns inget som ryommer mer fullt än ett hotell.
Jag ville då hellre städa drängarnes rum där mer, än serveringsköken.
Jag gjorde de inde hellre, utan jag fick bra betalt. Förutom så genomutgått
så var de överhopat av alla vederwärdiga trassar med all vederwärdighet i.
Där var ju alltid en stank och lukt av allt bräde som di anv. Förutom all osedlig-
het som där bedrevs. Di tror att hotell är fina platser, men de är inde annat än
horehus. Om marknaderna när kreaturshandlare, och andra krämare tog in
var hela hotellet fullt. Sen var där en storrengöring som krävde arbete.
Da skulle ju väringstäderskan bekosta, men hon hade ju förtjänat så mycket
så hon betala bra. Jag har alltid sen haft avsky för hotell, för de är
då fullt, så ni begriper inte det. Jag hade inte trott de om jag inte sett de.
Ett gamm uttal är ju luder som ofta anv. men här är ingen lantbotös fullare än hotellkök.

De störste arbetslagen här hemma var slättern. Den som här i kring hade mest höstfolk var de stället som jag i detta har besökt. Ola Nilsson nr 9. Om di skulle slå allt skogs höstet för dagen fodrades 22 man. Vi var aldrig mer än 4 strängeser. De gjorde ju något när de var vanda strängeser. Vi var vanda i terrängen. Efter usgammal sed skulle strängarna ligga på sin bestämda plats. När nån strängesa kom som ej var hemma i skogen blev den rent visat. Jag minns di förste åren, de var ett öde bara att hitta rätt och ännu värre reda var strängarna skulle vara. Men så var Anders prästkan hon hade varit med så länge så hon kunde de. Där ha allti äjn sträng gaud, å där äjn de fick jag veta. Sen med åren var jag ju bekant med hela skogen. I bland så många manfolk var där ju alltid ett väsen, di gamle höstakerana var inte di bästa. Anders prästkan var ju den som var in med di värste i fråga om oteligheter gentemot kerana. Hon kunde ju allting. Jag har ju i de förra besökt slättern i midtdagsrasten, även när di rika nån gång när di kom fram med var sätt, då blev där tillfälle till ordflöde. Där var ju alltid unga pojkar med vil stället di brukade hon å hålla väsen med. De förste hon fråga var, om di hade nån fästom och sen, om di legged hos dom, om di förstod sig på de. Då kunde man av di andra säga, de var inte för henne, att komma med sådant, svara hon, ja föss de å solitt å si dom besök.

ACC. N:R. M. 8575:40-43.

Landskap: Lhane Upptecknat av: Annette Jonsson
Härad: Frosta Adress: Sjöinge
Socken: Ö. Sjöinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1942 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skämt och upptåg
Sedvänjer
Seder och utt. vid fröskning

Skriv endast på denna sida!

Skämt och uppståg brukades ofta, där var ju alltid någon som åted för de. Vid måltiderna som middag, eller middagen brukade någon av kararna som var skämtsam onas att gömma rännorna för strängeserna. De fick man vara påpasslig, antingen ta den med sig, eller lägga den så man visste var den var. Lammat fall kunde man få gå och söka men ändå inte hitta den. Där var då i regel någon av de andra som var hyggelig och gav besked. Men så i gengäld gömde strängeserna strykpjäsen för kararna, om de kom över dem. Eller tog rockarna och läste dem, där var alltid någon tjäring som kunde de hanevret. Sådana skämt, som fördärva län för varandra, förekom ofta. De var kararna emellan som gjorde de. Di hade ju alltid fällknivar på sig, om de var en kniv med mässingskeft di strökte de åt eggen på län ^{bettet} gick eggen helt av. Di kunde även ta en mässingsknapp. Jag har själv varit med om att göra så vid en län. Di skulle hugga säck på härran, där var ju säcken ofantlig tjock, med mycke grönt i så där fodrades varist. Di var två till att hugga, vi var två till att ta upp, vi skulle både ta upp och binda. Den ene var rydlig till att hugga totalt försteräkelig att ta efter, han tröttna ju även den andre huggaren. Om morgonen så han, ja tror ja får darvar jonsa laj. Ja, så ja de värre lå gott, kanske han kan få det modet. Ja, så han, här e en mässingsknapp, den strög vi län, mä, ja, så han, nu ska han åtminstone få abla. Ja tror visst han blev talok på hyssat, han hade nog e göra med att stryka län.

Även gavs skämt förekom. Di brukade ju, när di ströck hin, säga till vem som helst käm om lojen e vassa. Var de då män som var rätt fram, eller obetänksam och gjorde så blev den begrivad. För de mästa skas den sig, då sa di, där hände de hajkusen. Di som visste skämtet svara ju kämn sä!

Ta haren, de var när di nätt slut, alla ringades kring sieta stycket. Nu ska vi ta haren. Om de var män yngre som inte hört de uttr. så lät den ju lura sig.

Di kunde säga spänna de å ta haren, den kunde svara haur e dän.

Di sa även renga unge haren. Nu ska vi rengga unge haren, där e haren, ta den. Den sieta hugget, var haren. Vem fick haren.

Släpna katten lös. De var när di kappades om sieta hugget. Nu kom katten lös. Nu minnen e katten kommen lös.

De var alltid strängesernas strävan att vara tätt efter slättakarana. Så när där var slut hugget ville di ha uppsträngt. Ett uttr. var, om strängeserna var tätt in i karana di e så nära så di jiasar på hajkinaggana. Di staur opp i ämmen på äjon.

Di jämsa sig alltid, de var besvärande när strängeserna, sto eng par dom å trädde. Di tyckte de var bättre när di stappte dom blann bäskana.

För i tiden högg di ett säd med tie. Da var långsamt innan allt blev avhugget och kom in. Da dröjde i bland hela sept. På några ställe la di på skaver, så skulle ni nege å bonga, med en rävså göra mekar och binda. När di komt på de sättet så för de mästa skulle di kappas. Di skulle bli varandra. Di skulle ju ha var sin skär för sig. Da gällde ju om di var tvieka, många tog två mekar i höj för di skulle komma fort undan. När di skulle sätta upp säden skulle de för de mästa också gå i kapp. Vi skulle ju aldrig börja o sätta upp för än solen höll på o gå ned. Innan ni då kom hem och fick ätit o var kom till sitt, var de sent.

Idvällsmaten var ju på hösten alltid sill och potatis, mjölk.

Om morgonen men daggen var på, fick ni gå o skäva rävså ställe, da var innan di hade häskiva. Eller fick ni gå i redabarned o dra de vinen.

Sen daggen var av fick ni hugga, eller bära in. När ni körd in var där i regel inte mer än två i golvet, den som lava och megakrängan. Ett gamm. bruk, var att den som lava skulle ha ett par byxor, han sket ju upp ett par på hela tiden. När han hade satt stajden skulle han ha en aupa. Da var för de mästa en gullebe som lava. På stora ställe var de densamme som lava i många år.

Di skulle helst ha mekarne ända bort till sig, di börja ju i kring i gåled.

Di var i bland arga och me sig, da var ju inte så gott heller när mekarne kom fort.

För task di hela grödan med pläjt. Jag har tålet med gamla häckemän, de har även varit här med utt om lokatt. De var mäst när de gättde män yngre, som vekt pojke, piger, även när främmande kom och ville titta i togdörren.

Då sa häckemännen vett du smånga lokatten. Var di då så enfaldiga så di gick in ka di pläjten om halsen och klämda till, var de på köser ka di den om livet. Även då di task, och skulle kasta fram nekar var utt di skulle lajda opp katten.

Di sa, hara lajda så du hittar katten. Di som då inde förstod de, rev bland nekarne. Di brukte alltid dra fram bop får lav när di task.

Di gamle häckemännen task för prännskäppa, di tala alltid om när säden var dålig, di fick taska så mycket innan di fick en skäppa.

Di tala om sträged maul, o happad maul. Di skulle taska en tunna så fick di en skäppa. Di bönder som var småta hade sträged maul, snällt. Anders kunde ha mera rundligt. Där var di som hade en stock på loen så di banka nekarne när di körde in. Då blev de ju dåligt för häckemännen. Anders pärskan tala titt om Anders gick i Köinge o task en vinter han fick börja tek 3 så hade han 25 öre om dagen, så fick han melk o berö o söta de kväll.

ACC. N:R. M. 8575:44-48.

Landskap: Länna Upptecknat av: Annette Sorenson
Härad: Frosta Adress: Åsänge
Socken: Ö. Åsänge Berättat av:
Uppteckningsår: 1942 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nöjen och förtäringar

Från barnåren

Från ungdomen

De äldres nöjen

Rebiter om Karl IV.

Om kyrkbyggen och kyrkobyggen

Skriv endast på denna sida!

Nöjen och förströelser

I mina barnår, var de ju som ordligt är, liksom näck som roar en glött.
De religaste var ju om vi fick följa med någon gång ut i byn. Så om vi någon söndag
fick gå bort och leka med någon. Vi fick ju ofta följa med i kyrkan, men
för i tiden var det inte alltid fattiga glötta hade kläder till de.
I barnåren var här alltid var månad, en sådant inman, ett stort missions-
möte här ute i västra väng. Det var ju ett av de största händelserna för året.
Där var gjort riktig talerstol, den var klädd så den var helt i löv och blommar.
Där var många talare, kyrkoh. Erues var ju ledare. Där kom folk från alla
håll och kanter till mödet i vängen. Där var kager, och karamellfjeringer i
rader. Det var en särskild vacker skog väl belägen från alla håll.
För glötta var det ju en stor högtid, de kunde ju springa av och an.
Men sen de gamle dö som räddes om skogen blev de slut med möten. Där finns
ännu kvarleva efter talerstolen. De gamla boingahuset står också kvar.
En annan förströelse, som alltid har varit ett stort nöje för glötta och
ungdom var Hörby stormarknad. Glötta skulle dit o äga nå gångan.
Vi fick ju gå dit, och sen gå där nere i flera timmar, sen gå hem.
Fick vi så lid karameller o kager med hem var de bra.

Som ung kan jag ej räkna med stora nöjen. Jag har aldrig gått mycket till dans. De kan ha varit på någon kamratljuddning, eller på något gille.

Så länge vi tog på beterna på stätten, där var midsummarafton var där gille med dans. Där var ju både gårdens folk, protacher, samt allt bet-folket.

Där var jag med och dansa till ochen gick upp. På hösten, på beterna, kunde vi om lördags och söndagskvällar hålla skoj och dansa i någon kesern, trots vi arbetat hårt hela veckan. Där var alltid någon som kunde spela.

Jag har nog varit som hjälp i köket vid många gille, men där har jag aldrig på något sätt velat gå in, utan stått på avstånd och sett och hört.

Än har alltid varit gott om dansbaner och om vintern dansstuger.

Men numera är di ju förlagda utomkring. För i tiden ordna di med betetningsgillen, di fick betala, så hade di dans.

Di gamla talar ofta om i deras ungdom, di samlades på en loge, eller en jordbana där njög di och dansa med dräcker på. Di kunde samlas i stora flockar och gå långa vägar borta för ett få roligt. Här framom i vägskälet där vägen går mot byn har ungdomen alltid samlats, där har di kunnat stå i timmatel och hålla väsen. Vid julgille för i tiden förekom alltid prantlekar, och alla jullekar.

Sjöstedt tala ofta om nöjen i hans pojkeår. Då han tjäna i Slagtofta, han var då bara pojke, så samlades di antingen på en loge, eller ute i en backe. Så, för de skulle bliva roligare var där en som hade gjest en dräko-fäjl, de var en gammal träske som överburet var avskuret, där fästes horsahävar de var stränga. Så band di horsahävar på en sticka de var strängen. Med den sett han å gned, di andre sjöng dansestycken, så gne han på träskofäjlhan, så dansa di. Han sa, di hade roligt många kvällar med de. Sen han var någon större hade di en jorhana, den var så till framrad, där samlades di om vindagskvällarne, så skicka di bud på en gammal spelmän som hetta Hans Møller han spela fiol, han fick säretan skilling för kvällen, de samla di i hoj, s. h. spelmansprängar.

Han tala ofta om på den tiden di hade brydegillet. Vart och ett ställe skulle ju till brydegiltuan o bryda sitt lin. De gick i kring så di fick ju vara med i flere dagar. Di stod hela dagen o bröt, där var en värskilt, som stod för forknigen. På kvällen, sin di hade bröket allt hade di roligt, di hade allt möjligt skämt och uppståg. Där var nån äldre som passa linet, men ungdomen soa sig. Mat hade di till hela dagen. De var fint bröd, en haka skars i fyra delar, var sin fjering, med smör, ost, och röket fårkött, eller gäskött.

Sjöstedt tala om då han tjäna i Löjunge, så om jularna hade di julagilte.
De gick över ungdomen, så alla bjöt ju, di var boota julen ut var kväll.
De var jultakar, särskilt granthekar förekom alltid. Så hade di jökar, tädde
töserna fick rim. Han sa, ja feck inte sova hela julen, ja kom ende hem för
en två veer natt, ä när ja väl va kommen i säng kom huskonnen o kalla, i skalle
opp o tiska. Han hade vräet fram klockan. Ja så de nom, kt. o ju inte mär
en hal ten. Ja, sa husk. hun o mär. Ja måtte opp.

Sjöstedt tala ju till om äina minnen från soldat tiden. Han hade ju varit
med om mycket. Där är den femtonde var ju ofta ute vid regementen.
Sj. tala om när kungen dansa med melkabrätta Där var ett drun timmer som
kom alltid med mjölk som han sålde. En midsommar när di dansa där ute
vid lägrat (Ljungbyhed) var kungen där. Så kom ju melkabrätta med en
sprann mjölk. Idungen fick fatt herne, hon vilte sätta sprannen, men det
fick hon inte. Han bara dansa, o svängde i kring, för var gång svalpa
mjölken i kring. Han höll på till mjölken var uttömd.
Sen tog han upp pengas och betala mjölken. Sjöstedt hade tjänat för
de hugar. En gång när han kom till lägrat, (kungen) så var där en kvinna
som var där o hälsa på mannen hon fick en pojke där ute, den stod kungen fadder till.

J. kyrkogrim.

Jag har frågat flera gamla om kyrkogrim. De är ett övernaturligt väsen som har sin gång på kyrkogården bland gravarna. Men här vid denna kyrkogården har aldrig någon sett någon sådan. Någon vill tyda att det är en andes som söker efter någon. Även att de är någon död som ej är begravd där, och som söker efter någon plats.

Häringa kyrka skall vara byggd någongång på 1370 talet. Att den blivit lagd i själva utkanten skall ha sin grund i att då var Södargård stort, där var mycket jord till. På den tiden var de ju så att de rösta efter hemmark. En sådan stor gård var där ju många kyrkor på. Även ett annat skäl, där skall ha varit tegelugor också, så de bränt tegeln i hjäran.

Så skulle kyrkan läggas intill, för transporten skull, av stenar.

En sägen förmäler ju, att de kört materialet till Benarps hall, där skall de egentligen varit meningen att kyrkan skulle byggas.

Jättarne som bodde i Benarps hall skall ha burit materialet tre gånger dit där nu kyrkan är. Di gick åt kyrkstigen, som sen blev uttagen kyrkstig till kyrkan. Där skulle synas spår där de gått.

Men är peppret slut, om något mer om min skildring är av intresse är jag villig att vara